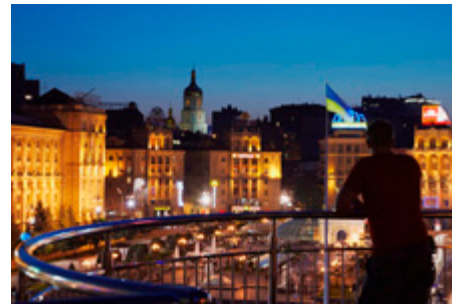


Огляд МВФ

ІНТЕРВ'Ю З РЕЗА МОГАДАМОМ

Україна розпочинає програму реформ за підтримки МВФ

30 квітня 2014 року



Майдан Незалежності, Київ, Україна. Наголос економічних реформ – відхід від втрат в енергетичному секторі з одночасним посиленням соціального захисту найвразливіших (фото: Йен Тровер/Роберт Хардінг/Newscom)

- МВФ затверджує програму підтримки економічних реформ в Україні у розмірі 17,1 млрд доларів
- Наголос на п'яти ключових напрямках: гнучкість обмінного курсу, стабільність банківського сектору, податково-бюджетна політика, політика в енергетичному секторі, управління
- Уряд започатковує нову програму соціальної підтримки для пом'якшення наслідків для малозаможних родин

Україна розпочинає повномасштабну програму економічних реформ за підтримки програми кредитування МВФ у розмірі 17,1 млрд доларів, яку було схвалено 30 квітня на засіданні Ради Директорів МВФ.

Кредит, відповідно до дворічної Програми Стенд-Бай, підтримує програму уряду з відновлення макроекономічної стабільності, сприяння сталому розвитку і посилення прозорого управління економікою. Погоджений МВФ кредит означає негайне виділення Україні 3,2 млрд доларів і проведення регулярних перевірок виконання програми для отримання решти кредиту. Програма Стенд-Бай надає особливий доступ до ресурсів МВФ у розмірі до 800 процентів квоти України в МВФ ([IMF quota](#)).

Як очікується, ця програма також розблокує надання суттєвих додаткових коштів від міжнародних фінансових організацій і сприятиме поновленню довіри приватних інвесторів.

У своєму інтерв'ю Реза Могадам, Директор Європейського Департаменту МВФ, наголошує на тому, що Україна повинна розв'язати глибокі структурні проблеми і вразливі питання. Він також зауважує, що саме українському керівництву належить рішення про проведення економічних реформ, які вже давно назріли і вимагають негайного запровадження. «Здійснення широкомасштабного набору програмних заходів свідчить про відданість справі проведення реформ і досягнення поставлених цілей,» додав пан Могадам.

Огляд МВФ: Які сьогодні основні проблеми для України?

Р.Могадам: Україна переживає другу серйозну економічну кризу за останні шість років. Переоцінений обмінний курс на тлі м'якої податково-бюджетної політики і значні втрати державної газової компанії Нафтогаз призвели до подвійних дефіцитів, сталого росту заборгованості, регулярних ускладнень з доступом до зовнішнього фінансування і спустошення міжнародних резервів. Такі вразливості призвели до того, що економіка опинилася під серйозним тиском з боку економічних і політичних шоків, що згодом призвело до поточної кризи.

Новий уряд, який прийшов наприкінці лютого, здійснив стрімкі кроки по відновленню макроекономічної і фінансової стабільності. Проте, окрім забезпечення макроекономічної стабільності, Україна мусить провести глибинні структурні реформи для зниження розбалансованості, покращити управління і бізнес-клімат – а бізнес-клімат є давньою слабкістю України, – і рухатися до збалансованого зростання. Особливо необхідним є нарощування потенціалу для визначення і впровадження в життя спеціально розробленої політики.

Огляд МВФ: Що становить основні елементи економічних реформ в Україні?

Р.Могадам: Зіткнувшись з деякими невідкладними проблемами, включаючи скорочення офіційних валютних резервів і ймовірність невиконання країною своїх зовнішніх зобов'язань, керівництво вдалося до всеохоплюючої та амбітної програми проведення реформ з метою розв'язання проблем макроекономічного розбалансування і структурної слабкості. Що стосується ключових реформ, то керівництво взяло на себе такі зобов'язання:

- *Підтримувати гнучкий обмінний курс* для відновлення конкурентоспроможності і сприяння накопиченню резервів і сфокусувати монетарну політику на забезпечення стабільності внутрішніх цін. У перспективі – підтримка конкурентоспроможності шляхом стримання росту зарплат у державному секторі і мінімальної зарплати відповідно до рівня росту виробництва.
- *Підтримувати довіру до фінансової системи* и посилювати інфраструктуру фінансового регулювання і нагляду. Забезпечити посилення банками своїх балансових рахунків, за необхідності.
- *У найближчій перспективі виконувати податково-бюджетні зобов'язання і поступово знижувати фіскальний дефіцит.* Стабілізувати доходи бюджету і розпочати середньострокове податково-бюджетне коригування з метою кращого розподілу фіскального навантаження.
- *Забезпечити самодостатність енергетичного сектору* і знизити його фіскальне вимивання, скасувавши дефіцит Нафтогазу до 2018 року, що є ключовим показником на шляху досягнення енергетичної незалежності.

- *Провести всебічні структурні реформи*, включаючи у секторах державних закупівель і податкової адміністрації, сприяти зниженню корупції, покращенню бізнес-клімату і забезпечення на цій основі сталого розвитку країни.

Огляд МВФ: Програма передбачає серйозні податково-бюджетні обмеження?

Р.Могадам: Важливо усвідомити, з чого починати. Без проведення реформ, поєднаний дефіцит уряду та Нафтогазу становитиме непідйомні для фінансування 12 % ВВП у 2014 році, підриваючи довіру до державних фінансів.

Метою програми є помірно структурне фіскальне коригування. Крім того, швидкість проведення запропонованого податково-бюджетного коригування чітко прорахована з тим, щоб відновити довіру до державних фінансів, не роблячи при цьому надто суворих обмежень. Дефіцит бюджету зростає у період 2013 і 2014 років, з урахуванням більш слабкої економічної ситуації цього року, водночас із збереженням певної початкової консолідації по зниженню великих потреб у фінансування, відновленням довіри і підтримкою зовнішнього коригування.

У 2015-16 роках наголос буде зроблено на поступовій фіскальній консолідації видатків на тлі заходів з посилення ефективності державного сектору. Такий підхід забезпечить упевнене зниження державного боргу, починаючи з 2015 року.

Огляд МВФ: Які основні заходи передбачаються для зниження податково-бюджетного дефіциту?

Р.Могадам: Керівництво запропонувало на початковій стадії фіскального коригування поєднання заходів по видаткам і доходам, з особливим наголосом на видатках.

Обмеження видатків проводитиметься через призупинення росту, як це планувалося попереднім урядом, зарплат і пенсій, які не можна профінансувати, зниження рівня зайнятості у державному секторі через природне скорочення кількості працюючих, економію у секторі державних закупівель на основі нового закону про держзакупівлі, раціоналізацію системи соціальної допомоги через покращення адресності її надання і перевірку рівня доходів громадян.

Посилення адміністрування доходів і зборів можна досягти шляхом скасування шахрайських схем ухилення від оподаткування, переходу до єдиного (і тому менш відкритого до зловживань) акцизу на пальне, збільшення акцизів на алкоголь і тютюн, а також закриття дірок у системі справляння ПДВ.

Огляд МВФ: Що включає реформа енергетичного сектору?

Р.Могадам: Тут теж важливо визначитися з початковим відліком. Загалом, субсидії на оплату енергоресурсів в Україні за оцінками склали 7½ % ВВП у 2012 році, при чому досить заможні родини отримували найбільшу частку субсидій. Брак коштів Нафтогазу призвів до значної заборгованості перед російським Газпромом, погіршуючи проблеми платіжного балансу, а інтереси зацікавлених сторін заважали проведенню необхідних реформ.

Реформа енергетичного сектору, запропонована керівництвом, торкатиметься, насамперед, зниження впливу фінансових гальм на енергетичний сектор водночас із посиленням ефективності і сприянням прозорості. Мета полягає у забезпеченні нульового дефіциту Нафтогазу до 2018 року, і досягти цього планується за рахунок збільшення доходів і зниження витрат. Для досягнення цієї цілі також необхідно здійснити поступове, проте, виважене і широкомасштабне збільшення тарифів, які сьогодні надзвичайно низькі, на газ і опалення для роздрібних споживачів, водночас запровадивши посилені заходи з підтримки найбідніших.

Структурні реформи і реформа управління Нафтогазом покращать не лише ступінь прозорості управління компанією, але й сприятимуть зниженню операційних видатків.

Огляд МВФ: Наскільки суттєвим стане підвищення тарифів на газ і опалення?

Р.Могадам: Ціни на енергоносії в Україні надзвичайно низькі. Сьогодні ціна на газ для населення України становить 85 доларів за тисячу кубічних метрів. У Росії, яка добуває й експортує газ, ціна закладає 158 доларів тисячу кубічних метрів. Цінова різниця по регіону ще більша, при чому ціни в Україні від 4 до 9 разів нижчі за сусідні країни, які так само імпортують газ. У січні 2014 року румунські споживачі платили близько 414 доларів, у Молдові ціна складала 432 долари, а в Польщі – 687 доларів за тисячу кубічних метрів.

Запропоноване підвищення тарифів на газ і опалення призведе до відносно помірному збільшенню видатків з бюджету домогосподарств на комунальні послуги. Навіть після запрограмованого росту тарифів у 2014 році, ціна на газ і опалення для населення залишиться в декілька разів нижчою, ніж в інших європейських країнах, які імпортують газ.

Огляд МВФ: Як в рамках програми буде здійснюватися захист найбільш незахищених?

Р.Могадам: Хоча збільшення цін на енергоносії є помірним і починається з відносно низької стартової ціни, важливо вжити заходів для пом'якшення наслідків такого кроку для родин з низькими доходами. Тому уряд розробив нову амбітну програму

соціального захисту. Родини, які підпадають під дію програми соціального захисту, отримуватимуть допомогу у розмірі різниці тарифів на газ і опалення до і після підвищення вартості. Загалом, 4,5 мільйони родин, або близько 27% від загальної кількості родин, отримуватимуть державну допомогу через існуючі та нові схеми соціального захисту для пом'якшення наслідків підвищення тарифів.

Крім того, за допомогою Світового Банку систему соціальної допомоги буде перероблено в такий спосіб, щоб посилити її адресність і надання субсидій у залежності від рівня доходів громадян. Станом на сьогодні більша частина соціальної допомоги надходить родинам, які мають вищі за середні доходи та які споживають найбільші обсяги газу і тепла. З загальної суми вартості теперішніх субсидій на комунальні послуги, навіть невелика частина дозволила би уряду профінансувати додаткові програми соціальної допомоги, таким чином суттєво знизивши би рівень бідності.

Огляд МВФ: Які заходи передбачає програма по боротьбі з корупцією?

Р.Могадам: Беручи до уваги давні проблеми, які послаблювали економіку України, центральними елементами цієї програми стануть посилення управління, сприяння прозорості і покращення бізнес-клімату. До заходів також входить запровадження нового закону про державні закупівлі з метою зменшення кількості звільнень від проведення звичайних конкурентних процедур, а також заходи зі сприяння повернення бізнесу сплаченого ПДВ і регулярне проведення аудитів рахунків Нафтогазу.

На допомогу керівництву, МВФ згодом підготує всеохоплююче діагностичне дослідження для оцінки чинних структур і систем управління, визначить напрями для покращення роботи і реформування, здійснить оцінку відносної важливості тих питань, що будуть з'ясовані протягом діагностики, і запропонує конкретні заходи і графіки їх запровадження, які можна буде підтримати у контексті програми з МВФ.

Огляд МВФ: Наскільки Ви впевнені у відданості керівництва проведенню реформ? Яка частина з цих реформ запропонована саме українським керівництвом? Чи має керівництво достатній потенціал для втілення реформ у життя?

Р.Могадам: Керівництво бачить програму як історичний розрив з минулим, позначеним родинним капіталізмом, наскрізною корупцією та поганим управлінням, які пригнічували економіку. Керівництво вважає, що саме зараз відкрілося вікно можливості для проведення сміливих і амбітних реформ, які розвинуть Україну у динамічну і конкурентну ринкову економіку з прозорим управлінням і сповненим життям бізнес-кліматом.

Вочевидь, існують суттєві невизначеності і ризики, як зовнішні (наприклад, геополітичне напруження), так і внутрішні. Разом із керівництвом ми розробили заходи для пом'якшення цих ризиків.

Ми вітаємо ту суттєву складову економічних реформ, запропонованих саме керівництвом країни, бо такі реформи давно вже назріли, і проводити їх треба негайно. Рішучі дії по запровадженню основних елементів програми – це добрий знак успішного їх виконання. В решті решт, успіх програми залежить від непохитної відданості керівництва країни проведенню економічних перетворень, не зважаючи на опір сторін, що мають власні корисливі інтереси.

Посилання за темою:

Читайте Прес-реліз

Читайте Звіт експертів МВФ

[Україна та МВФ](#)